

Дело C-459/20**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

15 септември 2020 г.

Запитваща юрисдикция:

Rechtbank Den Haag, заседаващ в Утрехт (Нидерландия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

10 септември 2020 г.

Жалбоподател:

X

Ответник:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Предмет на спора в главното производство

Предмет на спора в главното производство е решението, с което се отхвърля молбата на жалбоподателката за издаване на разрешение за пребиваване след развода ѝ с нейния нидерландски съпруг. От брака е родено общо дете, което е нидерландски гражданин, но е израснало в Тайланд и никога не е живяло в Нидерландия. Във връзка с това се поставя въпросът дали жалбоподателката може да изведе свое право на пребиваване от нидерландското гражданство на детето си, доколкото без право на пребиваване на майката това дете би било лишено от правата, от които се ползва като гражданин на Съюза.

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Отправеното на основание член 267 ДФЕС преюдициално запитване се отнася до въпроса дали член 20 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска молбата за издаване на разрешение за пребиваване, подадена от гражданин на трета страна, да бъде отхвърлена, когато този гражданин на

трета страна има ненавършило пълнолетие дете, което издържа и което е гражданин на държава — членка на Съюза, но никога не е живяло в Съюза, като вследствие на отхвърлянето на молбата това дете не би могло да упражнява правото си на пребиваване като гражданин на Съюза.

Преюдициални въпроси

1.

Следва ли член 20 ДФЕС да се тълкува в смисъл, че не допуска държава членка да откаже право на пребиваване на гражданин на трета държава с ненавършило пълнолетие дете на негова издръжка, което е гражданин на Съюза и е в действителност в отношение на зависимост от този гражданин на трета страна, при положение че ненавършилият пълнолетие гражданин на Съюза се намира не само извън тази държава членка, но и извън Съюза и/или никога не е пребивавал на територията на Съюза, така че на този непълнолетен гражданин на Съюза фактически се отказва достъп до територията на Съюза?

2.

а) Трябва ли гражданите на Съюза (ненавършили пълнолетие) да твърдят или да докажат, че имат интерес от упражняване на правата, които черпят от гражданството на Съюза?

б) В това отношение може ли да е от значение обстоятелството, че ненавършилите пълнолетие граждани на Съюза обикновено не могат самостоятелно да упражняват правата си и не могат сами да избират тяхното местопребиваване, а в това отношение зависят от своите родители (своя родител), което може да има за последица обстоятелството, че от името на ненавършилия пълнолетие гражданин на Съюза може да бъде претендирано упражняване на негови правата в качеството му на гражданин на Съюза, като това би могло да е несъвместимо с други негови интереси по смисъла например на решение Chavez-Vilchez?

в) Абсолютни ли са тези права, в смисъл че упражняването им не може да бъде препятствано по никакъв начин или в смисъл че за държавата членка, чийто гражданин е (ненавършилият пълнолетие) гражданин на Съюза, е налице дори позитивно задължение да способства упражняването на тези права?

3.

а) При преценката дали е налице отношение на зависимост по смисъла на първия въпрос, от решаващо значение ли е обстоятелството, че преди подаването на молбата за разрешение за пребиваване или преди приемането на решението, с което на родителя, гражданин на трета държава, се отказва

право на пребиваване, или преди датата, на която (националният) съд се произнася с решение в съдебното производство, образувано във връзка с този отказ, същият родител е полагал ежедневните грижи за ненавършилия пълнолетие гражданин на Съюза, както и обстоятелството, че други лица е можело да са полагали такива грижи в миналото и/или са поели (за в бъдеще) отговорността за това?

б) В този контекст може ли от ненавършилия пълнолетие гражданин на Съюза да се изисква, че за да упражнява ефективно правата си, черпени от правото на Съюза, той следва да се установи на територията на Съюза при другия си родител, който е гражданин на Съюза, като обаче е възможно последният да не разполага повече с родителски права по отношение на ненавършилия пълнолетие?

в) При утвърдителен отговор, в това отношение налага ли се различен извод, предвид обстоятелството че този родител упражнява или е упражнявал родителските права и/или е поел полагането на грижите за ненавършилия пълнолетие в правно, финансово или емоционално отношение и че е готов да упражнява тези права и/или да се грижи за ненавършилия пълнолетие?

г) Ако се окаже, че родителят, гражданин на трета държава, сам упражнява родителските права по отношение на ненавършилия пълнолетие гражданин на Съюза, това означава ли, че трябва да се придаде по-малка тежест на въпроса за полагането на грижите в правно, финансово и/или емоционално отношение?

Посочени разпоредби от правото на Съюза

Член 20 ДФЕС

Посочени национални разпоредби

Няма

Кратко представяне на фактите и на производството

- 1 Жалбоподателката е тайландска гражданка, която е била омъжена за нидерландски гражданин. От брака тя има дете, което, макар и да е с нидерландско гражданство, е родено в Тайланд. След раждането жалбоподателката не се връща в Нидерландия, а детето ѝ е отглеждано в Тайланд от нейната майка и никога не е било в Нидерландия.
- 2 След развода през 2017 г. е отнето правото на пребиваване на жалбоподателката в Нидерландия. На 6 май 2019 г. ответникът уведомява жалбоподателката, че ще бъде върната в Банкок. На 7 май 2019 г. тя подава

молба да ѝ бъде разрешено пребиваване при [В]. Това искане е отхвърлено с решение от 8 май 2019 г., след което жалбоподателката е експулсирана. Тя подава жалба по административен ред, която е отхвърлена от ответника с решение от 2 юли 2019 г. Поради това жалбоподателката подава настоящата жалба пред *rechtbank Den Haag* (първоинстанционен съд, Хага).

- 3 Първоначално по силата на закона родителските права по отношение на детето се упражняват съвместно от двамата родители. На 5 февруари 2020 г. съдът в Сурин (Тайланд) присъжда на жалбоподателката самостоятелното упражняване на родителските права. Тъй като пред *rechtbank Den Haag* не е представен заверен препис от това съдебно решение, не е ясно обаче дали жалбоподателката е родителят, оправомощен самостоятелно да упражнява родителските права.

Основни доводи на страните в главното производство

- 4 Жалбоподателката счита, че има право да пребивава в Нидерландия, тъй като детето ѝ е нидерландски гражданин и може да изведе право на пребиваване от неговото гражданство на Съюза. Тя посочва, че упражнява родителските права по отношение на детето, че продължава да е емоционално обвързана с него и че винаги е полагала грижи за него в правно и финансово отношение. Първо, тя поддържала контакт с него от Нидерландия по електронен път, а нейната майка в Тайланд се грижела за него. След завръщането си в Тайланд тя сама полагала грижи за детето. По медицински съображения майка ѝ повече не можела да продължава са върши това. По-рано детето имало контакт с баща си не повече от веднъж годишно. Доколкото обаче то не говорело нито нидерландски, нито английски език, бащата не можел да общува с него. От 2017 г. детето губи контакт с бащата. Поради това то зависело изцяло от нея. Следователно, ако му бъде отказано право на пребиваване, детето би било лишено и от възможността да упражнява правата си като гражданин на Съюза.
- 5 Ответникът посочва, че по настоящото дело не са приложими критериите, установени от Съда на Европейския съюз (наричан по-нататък „Съдът“) в решение *Chavez-Vilchez* и др.¹ по отношение на преценката дали дадено дете е възпрепятствано да упражнява правата си като гражданин на Съюза, ако то бъде принудено да напусне територията на Съюза (вж. в това отношение точка 9 по-нататък). Според ответника това е така, защото с отхвърлянето на молбата на жалбоподателката да ѝ бъде издадено разрешение за пребиваване детето няма да бъде принудено да напусне територията на Съюза, тъй като то пребивава в Тайланд още от своето раждане. Освен това според ответника не става ясно дали детето е зависимо до такава степен от майка си (от която то е било разделено почти през целия си живот), че ако тя бъде принудена да пребивава извън Съюза, то също би било принудено да пребивава извън

¹ Решение от 10 май 2017 г., C-133/15, *Chavez-Vilchez* и др., EU:C:2017:354.

Съюза. Също така оставал неясен въпросът каква е връзката на детето с бащата в Нидерландия. В допълнение не било доказано, че е в интерес на детето на жалбоподателката да бъде предоставено право на пребиваване в Нидерландия.

Кратко представяне на мотивите на преюдициалното запитване

- 6 Запитващата юрисдикция посочва, че в настоящото дело е важно преди всичко да се установи дали решенията на Съда Ruiz Zambrano², Dereci³, O. и др.⁴ и Chavez-Vilchez и др. се прилагат и в случай че ненавършило пълнолетие дете, гражданин на Съюза, което пребивава извън територията на Съюза или никога не е пребивавало на територията на Съюза.
- 7 От решение Dereci запитващата юрисдикция извежда заключението, че гражданите на държава — членка на Съюза, могат сами по себе си да се позоват на правото на Съюза, и по-специално на член 20 ДФЕС, срещу тази държава членка. Що се отнася до тази разпоредба, в решение Ruiz Zambrano Съдът приема, че тя следва да се тълкува в смисъл, „че не допуска държава членка [...] да откаже на гражданин на трета държава, който поема издръжката на малките си деца, граждани на Съюза, правото на пребиваване в държавата членка, където последните пребивават и чиито граждани са, [...] тъй като [подобно решение] би[...] лишил[о] споменатите деца от възможността действително да се ползват от най-съществената част от правата, свързани със статута им на граждани на Съюза“. В това отношение е важно да се установи дали подобно решение би принудило децата да напуснат територията на Съюза.
- 8 През 2012 г. Върховният административен съд на Нидерландия, Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Отдел по административни спорове към Държавния съвет, наричан по-нататък „ABRvS“) постановява⁵, че решенията Ruiz Zambrano и Dereci могат да бъдат релевантни и когато ненавършило пълнолетие дете, гражданин на Съюза, пребивава извън територията на Съюза. В това съдебно решение се разглежда казусът на две деца, едното от които не само че е родено в Нидерландия, но първоначално е и живяло в нея, докато другото никога не е пребивавало в Нидерландия. По това дело все пак е безспорно, че гражданинът на трета държава е бил единственият родител на ненавършилите пълнолетие граждани на Съюза, тъй като другият родител е починал. От решение O. и др. запитващата юрисдикция заключава, че и в настоящото дело е от значение въпросът дали

² Решение от 8 март 2011 г., Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124.

³ Решение от 15 ноември 2011 г., Dereci и др., C-256/11, EU:C:2011:734.

⁴ Решение от 6 декември 2012 г., O. и др., C-356/11 и C-357/11, EU:C:2012:776.

⁵ Решение от 7 март 2012 г., ABRvS, ECLI:NL:RVS:2012:BV8631.

жалбоподателката упражнява самостоятелно родителските права по отношение на детето. Всъщност именно поради обстоятелството, че детето е в зависимост от гражданин на трета страна това дете не може да упражнява правата си, които има като гражданин на Съюза.

- 9 Освен това в решение *Chavez-Vilchez* и др. Съдът разработва критерии, с помощта на които да се прецени дали между ненавършилия пълнолетие гражданин на Съюза и родителя, гражданин на трета държава, е налице действително отношение на зависимост от такова естество, че ако този родител бъде експулсиран, детето да бъде принудено да напусне територията на Съюза. За тази констатация е необходимо да „се вземат предвид всички обстоятелства в конкретния случай, по-специално неговата възраст, физическото и емоционалното му развитие, степента на емоционална обвързаност както с родителя, гражданин на Съюза, така и с родителя, гражданин на трета държава, а също и опасността, която раздялата с последния би породила за душевното равновесие на детето“.
- 10 Макар и в посоченото решение на *ABRvS* да е установено, че практиката на Съда относно гражданството на Съюза намира приложение и когато ненавършилите пълнолетие граждани на Съюза пребивават извън Съюза, пред Съда никога не е поставян въпроса дали това е така. Ако не се прилага тази съдебна практика родителят, гражданин на трета държава, най-малкото не може никога да се позовава от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи. Този член допуска единствено пребиваване при член на семейството, който е на възраст най-малко 21 години. По дефиниция ненавършилият пълнолетие гражданин на Съюза не може да изпълни това изискване.
- 11 Запитващата юрисдикция посочва, че съгласно тази съдебна практика правата на гражданин на Съюза се основават пряко на гражданството на Съюза. Това означава, че гражданинът на Съюза не е длъжен да доказва, че има интерес да упражнява правата си, черпени от правото на Съюза. Ненавършилите пълнолетие лица обаче не могат да упражняват тези права самостоятелно. Те не могат сами да определят местопребиваването си, а зависят в това отношение от техните родители (от техния родител). Вследствие на това, тъй като правата на ненавършилия пълнолетие гражданин на Съюза се упражняват от негово име, би могло да възникне противоречие с други интереси на детето, които са посочени в критериите, установени в решение *Chavez-Vilchez* и др. В това отношение в решение *Derogé* се поставя въпросът дали държавите членки следва единствено да не препятстват упражняването правата, които ненавършилото пълнолетие лице черпи от гражданството на Съюза, или те дори имат позитивно задължение да способстват упражняването на тези права.
- 12 Накрая, запитващата юрисдикция иска от Съда да установи дали, при преценката дали е налице отношение на зависимост, което би наложило на родителя, гражданин на трета държава, да бъде предоставено право на

пребиваване в Съюза, е от решаващо значение обстоятелството дали този родител е полагал ежедневните грижи за детето и дали в миналото други хора са поели тази отговорност и биха могли да продължат за в бъдеще да изпълняват тази задача. Или може ли да се изисква детето да се установи при родителя, който е гражданин на Съюза, независимо от обстоятелството дали той би желал да поеме грижите за детето в правно и финансово отношение? Освен това се поставя въпросът дали разрешението не следва да е различно, в случай че само единият родител има право да упражнява родителските права.

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ